

Planprogram for Strategisk næringsplan for Lillehammer-regionen 2020-2030

Temaplan

Forord

Lillehammer-regionen, bestående av kommunene Øyer, Gausdal og Lillehammer, skal ha en ny strategisk næringsplan gjeldende for årene 2020-2030.

Det er Interkommunalt politisk råd for Lillehammer-regionen (tidligere Regionrådet) som har ansvaret for arbeidet med planen. Lillehammer-regionen Vekst har administrativt ansvar for arbeidet med planen. Lillehammer-regionen Vekst er formelt et vertskommunesamarbeid mellom Øyer, Gausdal og Lillehammer, og er de tre kommunenes næringsutviklingsavdeling.

Interkommunalt råd for Lillehammer-regionen legger fram sitt høringsutkast til plan før sommeren 2020, og planen skal vedtas i alle kommunestyrene høsten 2020.

Selv om Interkommunalt råd for Lillehammer-regionen sitter med ansvaret for planprosessen og kommunestyrene vedtar planen, er det vesentlig at planen skal være basert på næringslivets styrker, muligheter og ønsker. Det legges derfor opp til bred medvirkning i planprosessen.

Med dette dokumentet ønsker vi å informere om formålet med planen, og samtidig invitere til medvirkning tidlig i prosessen.

Dokumentet er vedtatt av Interkommunalt Politisk Råd i Lillehammer-regionen etter en åpen høringsrunde.

Lillehammer, 31 januar 2020

Innhold

Innholdsfortegnelse

1. Bakgrunn for planarbeidet	3
2. Formål med planarbeidet.....	3
3. Relevante dokumenter og prosesser	4
4. Utviklingstrekk og problemstillinger	4
4.1 Problemstillinger.....	5
5. Organisering av planarbeidet	7
5.1 Politisk organisering.....	7
5.2 Administrativ organisering.....	7
6. Medvirkning.....	8
7. Fremdrift.....	8

1. Bakgrunn for planarbeidet

Gjeldende næringsplan for Lillehammer-regionen ble første gang vedtatt høsten 2014, og den har siden blitt rullert to ganger, senest høsten 2018.

Ved siste gangs rullering kom det flere innspill om at planen burde bygges opp på en annen måte, og særskilt ble det påpekt at planen hadde store mangler når det gjelder å bidra til at Lillehammer-regionen ligger langt framme når det gjelder bærekraft og ta del i det grønne skiftet.

Nylig kom det nye statlige, retningslinjer for planarbeidet som gir en sterk anbefaling om at planarbeid i kommunene konsentreres rundt FNs bærekraftmål og hvordan kommunene kan bidra til å realisere disse.

Etter valget høsten 2019 kom det inn mange nye politikere, både i Interkommunalt råd for Lillehammer-regionen og i næringsutviklingsutvalgene i kommunene. Det er vesentlig at de nye politikerne, men også de som blir sittende, får et sterkt eierforhold til strategisk næringsplan for Lillehammer-regionen.

Samtidig opplever Lillehammer-regionen Vekst at planen på en del områder er utdatert sett opp mot situasjonsbildet i regionen. Noe av dette har blitt justert gjennom de to rulleringene, men likevel oppleves det fra administrativt hold at planen har mangler når det gjelder å løfte næringslivet mot fremtiden.

I sum gjør utgjør disse fire argumentene grunnlaget for behovet for en ny næringsplan som bygges opp fra bunnen av. Regionrådet i Lillehammer-regionen sluttet seg til dette i september 2019.

2. Formål med planarbeidet

Næringsplanen skal svare opp næringslivets behov og forventninger. En strategisk næringsplan blir derfor en plan for hva det kommunene kan gjøre for å tilrettelegge for god næringsutvikling i regionen. Ny næringsplan må derfor, i dialog med næringslivet, avdekke hvilke forventninger næringslivet har til kommunen som tilrettelegger for næringsutvikling.

Videre skal status, utviklingstrekk og utfordringer innenfor næringsutviklingen i Lillehammer og Lillehammer-regionen beskrives fram mot 2025.

I kommunene er det mange avdelinger/personer som har førstelinjekontakt med næringslivet, og slik sett bidrar til næringsutvikling. Planarbeidet skal ivareta alle disse avdelingene/personene, og det skal drøftes hva den enkelte kan gjøre for å bidra til at kommunene oppleves som næringsvennlige.

Planen skal videre beskrive hva som er næringslivets behov og forventninger til kommunene, hva regionen skal satse på og hva som er våre fortrinn.

Planarbeidet skal konkludere i en strategisk næringspolitikk for Lillehammer-regionen, med mål, tiltak og virkemidler for perioden 2020 - 2030. Basert på næringsplanen utarbeides det er en årlig handlingsplan som operasjonaliserer arbeidet. Det skal utvikles konkrete og målbare KPI-er som kobles mot planen.

3. Relevante dokumenter og prosesser

Det er utarbeidet et kunnskapsgrunnlag som ligger til grunn for arbeidet. Kunnskapsgrunnlaget ligger ved planprogrammet som vedlegg 1. I tillegg anses følgende ikke vedlagte dokumenter som særskilt relevante for utviklingen av strategisk næringsplan for Lillehammer-regionen:

- Oppland Fylkeskommune sin plan for verdiskaping
- Innlandsstrategien
- NHOs kommune-NM
- Kommuneplanens arealdel i de tre kommunene
- Kommuneplanens samfunnsdel i de tre kommunene
- Kommuneplaner for klima og miljø
- Regional landbruksplan

Det gjøres særskilt oppmerksom på at for alle tre kommunene er en ny arealdel under utarbeidelse, og alle kommunene har satt i gang et arbeid med en samfunnsdel. Planene som er under revisjon vil i så stor grad som mulig bli hensyntatt i arbeidet.

Skåppå Kunnskapspark har, sammen med fire energiselskapet i Gudbrandsdalen, satt i gang et arbeid som skal lede fram til en ny næringsstrategi for Gudbrandsdalen. Utgangspunktet er en tanke om å skape «den smarte, grønne dalen». Næringsstrategien har ingen formell kobling til kommunene, men det anses likevel som et svært interessant initiativ som vil følges tett under arbeidet med å utarbeide strategisk næringsplan.

Parallelt med arbeidet knyttet til strategisk næringsplan vil det pågå et prosjekt som har til hensikt å sørge for tett forankring mellom næringsplanen, kommunikasjonsstrategien og merkevareplattformen til Lillehammer-regionen. Målet er å ytterligere styrke regionen sin posisjon innen næringsutvikling gjennom en tydeligere og mer offensiv eksternkommunikasjon. Kommunikasjonsarbeidet blir derfor et viktig virkemiddel for å nå mål/ visjoner som defineres i næringsplanen, og fordrer derfor at strategiprosessen er tett koblet på selve planarbeidet. Dette arbeidet vil også ledes av Lillehammer-regionen Vekst.

4. Utviklingstrekk og problemstillinger

Lillehammer-regionen er i vekst, både når det gjelder antall innbyggere og antall arbeidsplasser. Innbyggerveksten er likevel lavere enn forventningen i kommunenes planer, og sysselsettingsveksten siste tre år har ligger under landsgjennomsnitt og også gjennomsnittet for Oppland.

Ser vi litt dypere på befolkningstallene, ser vi at Lillehammer siden 1997 har hatt en befolkningsvekst i Lillehammer kommune isolert sett vært 14,8 %, mot en total økning for landet totalt på 21 %. Øyer har i samme periode hatt en befolkningsøkning på 5,1 %, mens Gausdal har hatt en nedgang på 1,1 %. Totalt for Lillehammer-regionen har veksten vært på 10,7 %, cirka halvparten av landet totalt. Også om vi tar siste 5 år og siste 8 år, så sier statistikken at befolkningsveksten er omtrent halvparten av landet totalt.

Ser man på sysselsettingsutviklingen i regionen i årene 2008-2018 har den vært nær landsgjennomsnittet. For Lillehammer kommune isolert sett har den faktisk vært over landet for øvrig, med en vekst på 9,4 % sammenlignet med 7,4 %. Det er tegn til en noe svakere utvikling i den senere tid, og det er store forskjeller mellom kommunene.

Bærekraft har blitt et svært mye brukt ord i sammenheng med næringsutvikling de siste årene. Flere og flere tar til orde for at verdiskaping må være bærekraftig, både når det gjelder klima, økonomi og sosiale forhold. For næringslivet er det en vesentlig faktor at de tre bærekraftpilarene balanseres, og at det legges til grunn at bærekraft også gir rom for å tjene penger. FN lanserte for noen år tilbake sine 17 bærekraftsmål, som større og større deler av næringslivet har tatt til seg og basert sin forretningsutvikling på.

Arbeidet med strategisk næringsplan skal tydeliggjøre hvilke kommunale virkemidler kommunene har for å bidra positivt til næringsutvikling. Videre skal den gi tydelige føringer på hva kommunen er tilrettelegger for, og hvordan ansvaret fordeler seg mellom kommune, fylkeskommune, stat og øvrige interesser i offentlig og privat sektor.

4.1 Problemstillinger

Bærekraftig business som konkurransefortrinn:

- Hvordan kan bærekraftmålene brukes som grunnlag for næringsutvikling og ikke bare til grønnvasking?
- Har regionen bransjer eller enkeltbedrifter i dag som kan ledes i en mer bærekraftig retning, og i så fall hva kan regionens rolle i dette være?
- Hvilke flaggskip har regionen i dag innen bærekraft?
- Hvordan kan vi som region dra større nytte av dagens flaggskip?
- Hvordan kan vi som region bruke et bærekraftig næringsliv til å bli et enda mer attraktivt sted å bo?
- Hvordan kan regionen gjennom egen virkemiddelbruk, og ved bruk av virkemiddelapparatet for øvrig, bidra til styrket sysselsettingen innen bærekraftig næringsliv?
- Hvilke styrker har regionen i dag som gjør at regionen kan utvikle et næringsliv som i enda større grad enn i dag bringer verden i en mer bærekraftig retning?
- Regionen er stor på landbruk. Hva kan gjøres for å sikre et bærekraftig landbruk, og kan landbruksressursene brukes inn i andre næringer?

Fremtidens næringsliv:

- Hvilke næringer har regionen i dag som kan forventes å vokse framover?
- Innlandsutvalgets rapport og regional plan for verdiskaping peker på sentrale fremtidsnæringer for regionen. I hvor stor grad er det sammenfall med situasjonen og fremtidsbildet for Lillehammerregionen?
- Har regionen noen styrker som per i dag ikke blir utnyttet i tilstrekkelig grad av næringslivet?
- Hvilke megatrender er det ute i verden, og er det noen av disse vi har særlige forutsetninger for å ta del i?
- Hvordan kan vi i sterkere grad koble sammen ulike bedrifter i regionen for å skape sterkere vertikale verdikjeder?

Regionens rolle som tilrettelegger og utviklingsaktør:

- Hvordan kan Lillehammer-regionen i størst mulig grad være en forutsigbar aktør overfor næringsutviklingsaktører?

- Hvordan kan Lillehammerregionen best tilrettelegge for eiendomsutviklere og virksomheter som ønsker å etablere seg i regionen?
- Har Lillehammer-regionen virkemidler som kan bidra til vekst i eksisterende næringsliv som i for liten grad brukes, og hvordan kan disse i større grad tas i bruk?
- Hvordan kan Lillehammer-regionen støtte og tilrettelegge for klyngesamarbeidet?
- Hvilke aktører i kommunene er førstelinje mot næringslivet, og hvordan opplever næringslivet kontakten med disse?
- Hvordan kommer de ulike avdelingene i kommunene i dialog med næringslivet, og hvordan foregår denne dialogen?
- Hvordan kan de ulike avdelingene i kommunene fremstå sømløst overfor næringslivet?
- Hvordan kan kommunene best balansere rollene som utviklingsaktør og myndighet overfor næringslivet?
- Hvilket handlingsrom har kommunene i regionen når det gjelder å bruke innovative anskaffelser til å utvikle lokalt næringsliv?
- Hvordan kan næringslivet i regionen bidra til at kommunene oppnår sine mål for samfunnsutvikling?

Kompetanse og samarbeid:

- I hvilken grad får næringslivet tak i riktig kompetanse? Hva slags kompetanse er det vanskelig å få tak i?
- Har Lillehammer-regionen og omland utdanningsinstitusjoner som sørger for utdanning av riktig kompetanse for regionalt næringsliv?
- Digitaliseringen får større og større betydning i alle bransjer, og digitaliseringskompetanse blir stadig viktigere. Bidrar utdanningssystemet i regionen til å tette dette kompetansegapet?
- Hvordan kan regionen bidra til å løfte den digitale kompetansen i næringslivet?
- Er det strategisk viktige utdanningsretninger som Lillehammer-regionen bør satse sterkere på?
- Hvordan kan Lillehammer-regionen bidra til å styrke samarbeidet mellom høgskole/universitet og næringsliv og offentlig sektor?
- Finnes det kompetanseområder som er viktig for næringslivet der kommunene selv kan bidra til kompetanseheving?
- Hvilke sentrale samarbeidsorganer har regionen og hvordan fungerer disse?
- På hvilke områder er det mangelfullt samarbeid som kunne vært utviklet videre?
- Hva hindrer oss i samarbeide enda bedre innad i regionen og eksternt?
- Hvilke møteplasser bør opprettes eller utvikles for å styrke samarbeidet?

Lillehammerregionen som nasjonalt sentrum for fritidsboliger

- Lillehammer by har nært 20 000 fritidsboliger innenfor 45 minutters kjøring, og har den sterkeste veksten i Norge. Kan denne veksten forventes å fortsette?
- Hvordan kan varehandelen i regionen tilrettelegges for ytterligere vekst inn mot fritidsboligsegmentet?
- Hvilke grep kan tas for å øke regional verdiskaping fra oppføring av fritidsboliger ytterligere?
- På hvilke måter kan regionen tilrettelegge for økt verdiskaping fra eksisterende fritidsboligmasse?
- Hvordan kan Lillehammer-regionen i enda større grad dra nytte av den kompetansen og de ressursene fritidsboligeierne besitter?

- Lillehammer-regionen er allerede et senter for kompetanse om fritidsboliger. Hvordan kan denne posisjonen styrkes ytterligere?
- Hva mangler for at Lillehammer-regionen skal kunne kalle seg den mest bærekraftige fritidsboligregionen, og hvordan skal vi komme dit?
- **Regional utvikling**
 - Lillehammer-regionen utgjør i dag porten til Gudbrandsdalen. Hvordan kan samarbeidet i dalen styrkes og bidra til økt tilflytting og sysselsetting?
 - Lillehammer-regionen har i dag ingen formaliserte allianser sørover, med unntak av innenfor enkeltsaker. Bør regionen inngå nye, formaliserte allianser, og hva er forventet verdi av det?
 - Hvordan kan en offensiv og variert boligpolitikk bidra til å gjøre regionen til et enda mer attraktivt sted å bo?
 - Regionen har i dag veldig knapt med næringsarealer. Finnes det noen avbøtende tiltak, og hvilken betydning har dette for næringspolitikken?
 - Attraktive sentrum blir mer og mer viktig for at folk trives der de bor. Hvordan bør de tre kommunesentrene utvikles framover?
 - Ny E6 kommer til Øyer innen 2025. Hvilke muligheter gir dette for regionen?
 - Det er ingen endelig avklaring på Intercity-utbyggingen til Lillehammer. Hva kan gjøres for å sikre utbyggingen, og hvilken betydning vil en slik utbygging kunne ha?
 - Hvordan sikre flere statlige arbeidsplasser til Lillehammer-regionen?
 - Hvordan kan regionen bli flinkere til å jobbe politisk for å sikre gode rammebetingelser for næringslivet?

I arbeidet med næringsplanen vil det komme opp momenter og innspill til tema som skal behandles i andre sammenhenger. Samtidig vil momenter fra arbeidet med næringsplanen bli tatt med videre inn i det pågående kommuneplanarbeidet.

5. Organisering av planarbeidet

5.1 Politisk organisering

Interkommunalt råd for Lillehammer-regionen er ansvarlig for politisk organ for planprosessen, og skal levere sitt planforslag til behandling i de tre kommunene.

På tidspunktet for utarbeidelse av dette planprogrammet er det ikke avgjort hvem som sitter i Interkommunalt råd for Lillehammer-regionen, utover at de tre ordførerne vil være representert. De tre ordførerne har ansvaret for å orientere formannskap og kommunestyre i de tre kommunene, i den grad de mener det er nødvendig utover de avrapporteringer som framgår av prosessbeskrivelsen.

5.2 Administrativ organisering

Lillehammer-regionen Vekst har det administrative ansvaret for planprosessen, og rapporterer underveis til Regional rådmannsgruppe (RMG) og etter avtale med RMG til Regionrådet.

Lillehammer-regionen Vekst har også ansvaret for å sørge for tilstrekkelig forankring i de kommunale organisasjonene for øvrig.

Det legges opp til forskjellig modell for internt samarbeid i de tre kommuneadministrasjonene:

- I Øyer og Gausdal brukes de etablerte planforumene
- I Lillehammer opprettes det en egen arbeidsgruppe bestående av sentrale personer som rådmannen utpeker
- Den ulike tilnærmingen skyldes at plan- og prosjektforum i Lillehammer fungerer på en annen måte enn planforum i de to andre kommunene

6. Medvirkning

Strategisk næringsplan for Lillehammer-regionen 2020-2030 er en temaplan og er ikke underlagt plan- og bygningslovens krav om medvirkning på samme måte som en kommunedelplan.

Lillehammer-regionen ønsker likevel å tilrettelegge for bred medvirkning, både fra næringsliv, akademia og befolkningen for øvrig i utarbeides av planen.

Selv om det endelige planforslaget skal ut på en åpen høring, er innspillene som kommer underveis minst like viktige for hvordan den endelige planen blir. Det legges her opp til et bredt spekter av innspillsarenaer, herunder spørreundersøkelse til medlemmer av næringsforeningene, bedriftsbesøk, motivasjons- og innspillseminarer og selvfølgelig muligheten til å komme med skriftlige innspill.

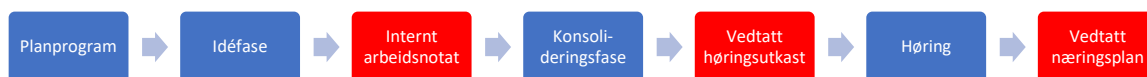
Planprogrammet (dette dokumentet) gir en beskrivelse av hvilke hovedtemaer og hovedutfordringer som planarbeidet vil legge vekt på. Planprogrammet vil legges ut til høring, slik at interessenter har mulighet til å bidra med innspill tidlig i planprosessen. I tillegg til medvirkning med næringslivet, vil planprogrammet bli adressert til offentlige myndigheter, nabokommuner, innbyggere, frivillig sektor og øvrige deler av kommuneorganisasjonen.

7. Fremdrift

Forarbeidet med planen er i gang administrativt, og det gjennomføres spørreundersøkelse, bedriftsbesøk og det første innspillsseminaret i november.

Det legges opp til at det endelige planforslaget legges ut på høring juni 2020, med høringsfrist i slutten av august. Den relativt lange høringsfristen er nødvendig grunnet sommerferien. Det legges opp til sluttbehandling av planen i kommunestyrene i september 2020.

Vi beskriver her de ulike fasene i planarbeidet. Noen av disse fasene vil pågå parallelt.

De blå boksene i figuren ovenfor har alle ulike elementer av medvirkning ved seg. De røde er knyttet til rene politiske og administrative prosesser.

Når planen er vedtatt vil implementeringen av planen, som i dag, operasjonaliseres gjennom handlingsplanen til Interkommunalt råd for Lillehammer-regionen. I tillegg må det forventes tiltak som vil påvirke øvrige deler av kommuneorganisasjonene, og som vil operasjonaliseres på andre måter. Planarbeidet vil avdekke og konkretiserer dette.